

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากรายการศึกษาศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ ในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 มีการคาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ. 2545-2549 การท่องเที่ยวภายในและภายนอกของประเทศไทยจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า 14 ล้านคน มีอัตราเฉลี่ยถึงร้อยละ 7 ต่อปี ส่วนการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยนั้น ในปี พ.ศ.2549 ประเมินว่าจะเพิ่มสูงขึ้นถึง 59 ล้านคนครั้งต่อปี โดยนับเดียวกันนี้ องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : WTO) ได้คาดการณ์ถึงอัตราการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวโลกระหว่างปี พ.ศ. 2543 ถึง 2553 เท่ากับร้อยละ 4.2 ในส่วนของภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกมีอัตราการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวเท่ากับร้อยละ 7.7 ส่วนอัตราการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวประเทศไทยนั้น มีอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 7.8 แต่ทว่าจะมีสถานการณ์ภายนอกหลายประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยวของภูมิภาคนี้ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ไม่ว่าจะเป็นการชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา การทรุดตัวลงอย่างต่อเนื่องของเศรษฐกิจญี่ปุ่น ปัญหาด้านการเมืองภายในประเทศ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจซึ่งกำลังอยู่ในระยะฟื้นตัว และจะทำให้ความต้องการท่องเที่ยวนานาชาติลดลง และประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้จะมาแข่งขันกันสูงขึ้นในด้านตลาดการท่องเที่ยวราคาต่ำ แต่เหตุผลที่สนับสนุนด้านพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวตะวันตกหลังจากปี 2000 ที่ผ่านมา ทางโลกตะวันตกได้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ มีการใช้อิเล็กทรอนิกส์ (E-tourists) ในการหาข้อมูลการท่องเที่ยวมากขึ้นเพื่อหาความต้องการสินค้าบริการที่มีส่วนประกอบของสาระและความรู้ บริการที่ยืดหยุ่นเหมาะสมกับความต้องการรายบุคคล (personalized service) มากขึ้น และ องค์การการท่องเที่ยวโลกยังได้ทำนายว่าหากประเทศไทยต้องการที่จะเป็นประเทศผู้นำทางด้านการท่องเที่ยวของเอเชียควรมีการปรับโครงสร้างการจัดการที่เหมาะสมทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนในด้านการใช้เทคโนโลยี เนื่องจากปัจจุบันปัจจัยด้านนี้ทุกประเทศสามารถจัดหามาอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวได้ เช่น วิศวกรรมเทคโนโลยีการบินข้ามประเทศนั้น สามารถจัดซื้ออากาศยานที่บินได้ไกลขึ้น ทำให้ความได้เปรียบทางที่ตั้งของประเทศไทยลดลงและระบบสารสนเทศและการจัดการที่ทันสมัย (Information Technology : IT) มาเป็นกลไกช่วงชิงตลาดผ่านการพาณิชย์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น แต่ข้อได้เปรียบของประเทศไทยก็มีหลายข้อ เช่น การเปิดตัวของแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ นั้นมีส่วนดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างชาติมีความ

สนใจที่จะมาเที่ยวบ่อยขึ้น แต่มีระยะเวลาสั้นลง ทำให้นโยบายการเพิ่มวันหยุดพักผ่อนของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเยือนไทยทำได้ยากขึ้น (WTO, 2544) แต่การเพิ่มจำนวนครั้งของการท่องเที่ยวต่อปีและค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยวต่อวันก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพและความสามารถในการดึงดูดใจของแต่ละประเทศ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มเปลี่ยนลักษณะ (characteristics) จากการแสวงหาความบันเทิงมาเป็นสาระบันเทิง ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นการท่องเที่ยวเศรษฐกิจแนวใหม่ที่เหมาะสมดำเนินการด้านทุนเศรษฐกิจ

ส่วนปัจจัยภายในที่สำคัญอีกอย่างในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่อาจมีผลต่อตลาดการท่องเที่ยวของภาคชุมชนคือการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารจัดการท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 ซึ่งจะต้องมีการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น ผลที่ตามมาคือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการท้องถิ่นอย่างชอบธรรมในทุกด้าน ทั้งการปกครอง การศึกษา การท่องเที่ยว ฯลฯ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอาจขาดความรู้หรือแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างถูกวิธี ทำให้ส่งผลถึงการปฏิบัติที่อาจเกิดการหลงผิดหลงถูกซึ่งพบว่ามีความเสี่ยงต่อสภาพของแหล่งท่องเที่ยวมาก อาจทำให้สิ่งดึงดูดความสนใจท่องเที่ยว อย่างเช่น แหล่งประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ถูกกระทบและไม่สามารถทำให้กลับมาเป็นเหมือนเดิมได้อีก ดังนั้นผลจากการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่ไม่ประสบความสำเร็จจะเกิดเป็นด้านลบต่อวิถีชีวิตชุมชน การกระจายรายได้และสิ่งแวดล้อม ทำให้ผลประโยชน์ด้านรายรับและคุณค่าด้านแหล่งท่องเที่ยวที่ประเทศควรได้รับต่ำกว่าที่ประมาณการไว้ สำหรับประเทศไทยมีการสำรวจทัศนคติของประชาชนกว่า 3,000 รายทั่วประเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลประโยชน์สุทธิเป็นบวก และมีความต้องการให้รัฐบาลส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภูมิภาคและแปซิฟิก ซึ่งประชาชนมีความภูมิใจในชื่อเสียงของประเทศในด้านผลกระทบด้านวัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม แต่ก็ให้ความคิดเห็นขัดแย้งว่าอาจเกิดการกระจายรายได้ที่ไม่ทั่วถึง

ในปัจจุบันทุกคนต่างทราบว่าการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศมาก เพราะรายได้จากการท่องเที่ยวในรูปแบบเงินตราต่างประเทศช่วยให้เกิดเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศ เป็นการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชน ทั้งยังเป็นการสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่ประชาชนในระดับชุมชนได้เป็นอย่างดี เช่น ประชาชนมีรายได้จากการขายบริการในรูปแบบต่างๆ การผลิตอาหาร การแปรรูปผลิตภัณฑ์การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน ของที่ระลึก อีกทั้งยังส่งผลให้ธุรกิจก่อสร้าง ถนนหนทาง แหล่งท่องเที่ยว สิ่งก่อสร้าง เช่น โรงแรมที่พัก รีสอร์ท ร้านอาหาร ธุรกิจนำเที่ยว ฯลฯ นับว่าเป็นการกระตุ้นการผลิตที่เรียกว่า Multiplier Effect ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับการผลิตสินค้าหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ อีกทั้งการท่องเที่ยวนับว่าอุตสาหกรรม

กรรมประเภทหนึ่งที่ไม่มีการจำกัดในเรื่องการผลิต(Limitless Industry) เป็นการเสนอขายความงดงามตามธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นทะเล ภูเขา ป่าไม้ แม่น้ำลำธาร สภาพภูมิอากาศ รวมไปถึงสิ่งที่มีมนุษย์ไม่สรรค์สร้างประกอบ เช่น อาคาร บ้านเรือน ที่พักอาศัย โบสถ์วิหาร โบราณสถาน ขนบธรรมเนียม วิถีชีวิตของผู้คน ต่างเผ่าพันธุ์ การท่องเที่ยวยังเป็นการสนับสนุนฟื้นฟูบูรณะ ศิลปวัฒนธรรมซึ่งนับวันค่อยเลือนหายไป การท่องเที่ยวยังมีบทบาทสร้างสรรค์ความเจริญ และสันทวมตรีไปสู่ภูมิภาคต่างๆ หรือนานาประเทศได้ ดังที่ ฯพณฯ ประธานาธิบดี กัสตาโว ดิแอส ออร์ดาส (Gustavo Diaz Ordaz) ประธานาธิบดีแห่งประเทศเม็กซิโก ให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวว่า “การท่องเที่ยวมิใช่เป็นเรื่องทางธุรกิจเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึง การที่มวลมนุษยชาติจะได้เรียนรู้และมีความเข้าใจซึ่งกันละกันอีกด้วย การที่คนเรามีความเข้าใจความเป็นอยู่ของคนอื่น ๆ นั้นแหละเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในโลกนี้และในช่วงขณะนี้”

จากการประชุมของคณะกรรมการการท่องเที่ยวนานาชาติ ณ เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา ที่ประชุมได้สรุปสโลแกนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวว่า “การท่องเที่ยวคือพลังอันแข็งแกร่งเพื่อสันติภาพ” (Tourism is a Vital Force for Peace) นอกจากนั้นที่ประชุมยังได้สรุปความหมายของนักท่องเที่ยวเพื่อพลังสันติภาพ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่นักท่องเที่ยวชาวชนทุกคน ดังนี้ (สมบัติ กาญจนกิจ, 2544)

1. ควรเดินทางไปด้วยความใจกว้างและมีจิตใจที่เปิดกว้าง
2. ควรยอมรับความงามทัศนียภาพ สุนทรียภาพ ที่ได้พบเห็น
3. ควรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ เพื่อรักษาชีวิตที่ยั่งยืน
4. ควรซาบซึ้งกับวัฒนธรรมประเพณีที่ได้พบเห็น
5. ควรเคารพและขอบคุณเจ้าของบ้าน ด้วยความยินดี
6. ควรแสดงความมีน้ำใจและมิตรภาพให้กับทุกคน
7. ให้การสนับสนุนการบริการการท่องเที่ยว ชื่นชมและซาบซึ้งต่อเจ้าบ้านด้วยน้ำใจ ถ้อยคำ และการกระทำ
8. เชื้อเชิญให้เพื่อนบ้านได้มีโอกาสท่องเที่ยวด้วยสันติภาพ

โดยทั่วไปการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่จำเป็นมากที่สุดกิจกรรมหนึ่งของมนุษย์ ที่ควรจะได้รับส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานทางสังคม/รัฐบาล(Barkart and Medle, 1986) ข้อตกลงดังกล่าวเป็นข้อความจากการประชุม ครั้งที่ 11 ของคณะกรรมการทั่วไป องค์การสหประชาชาติ ในปี ค.ศ.1967 ซึ่งเป็นปีท่องเที่ยวระดับชาติ ที่สนับสนุนให้มนุษย์โลกเดินทางติดต่อระหว่างกัน ในชุมชนในประเทศและระหว่างประเทศตามอัตถภาพ ก่อให้เกิดมิตรจิต สัมพันธภาพที่ดี มีการแลกเปลี่ยนและการศึกษาวัฒนธรรมระหว่างกัน นำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

นับตั้งแต่ปี 2530 คนไทยนิยมเดินทางท่องเที่ยวโดยอัตราเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี และจากสถิติ พบว่าคนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มขึ้น จากปี 2537 จำนวน 38.1 ล้านคน(ครั้ง) และคาดว่า ปี 2548 จะมีคนไทยท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 76.25 ล้านคน(ครั้ง) หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 100.13 และคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548) ด้วยสาเหตุที่ว่าประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายและเป็นที่ยอมรับไม่น้อยกว่า 2,600 แห่ง มีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์และมีระบบนิเวศที่หลากหลาย แหล่งท่องเที่ยวศิลปกรรมที่มีความงดงามและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว แหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมที่มีการปฏิบัติสืบต่อกันมายาวนาน และแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานที่แสดงถึงความรุ่งเรืองในอดีต แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เหล่านี้ได้ถูกนำมาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นรายได้อันดับต้น ๆ ของประเทศ

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวซึ่งนำมาซึ่งรายได้ทางเศรษฐกิจ และมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อบุคคลหลายกลุ่ม ได้แก่ 1. นักท่องเที่ยวทั่วไป เช่น ครอบครัว วัยทำงาน ผู้มีรายได้สูง ชาวชน ชาวดังชาติ 2. กลุ่มที่มีความสนใจพิเศษ เช่น กลุ่มสุขภาพ กลุ่มคุณานการศึกษา กลุ่มกีฬา(กอล์ฟ ดำน้ำ) กลุ่มประชุมสัมมนา กลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตร ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและกึ่งผจญภัย ศาสนา โดยเฉพาะการสนับสนุนการท่องเที่ยวเยาวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษาที่เริ่มต้นตั้งแต่การเสนอแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเยาวชนให้เป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2530-2534) เป็นต้นมา และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นได้กำหนดนโยบายในด้านการท่องเที่ยวภายในประเทศไว้อย่างชัดเจน ดังนี้ “เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวโดยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 7-8 ต่อปี และให้คนไทยท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ต่อปี” จึงมีการเผยแพร่ให้ความรู้และและความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวต่อนักเรียนนักศึกษา และประชาชนทั่วไปถึงบทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ให้มีการปลูกฝังการเดินทางท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่เยาวชน

ความสำคัญของการท่องเที่ยวทัศนศึกษาว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้เยาวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของบุคคลและท้องถิ่นแตกต่างกันออกไป จึงได้จัดตั้งแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับเยาวชนในระยะ 3 ปี (พ.ศ.2533-2535) ซึ่งมีหลักสำคัญ ดังนี้

1. สร้างสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทยให้กับเด็กและเยาวชน
2. ให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ด้วยการท่องเที่ยวทัศนศึกษาอย่างถูกวิธี อันจะช่วยให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของภาวะเศรษฐกิจไทย และสร้างประสบการณ์ให้สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเอง ชุมชน และการพัฒนาประเทศ
3. เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม

เสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น โดยใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวทัศนศึกษาเป็นสื่ออีกทางหนึ่ง

หน่วยงานหลายแห่งทั้งของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนมีการสนับสนุนนโยบายในด้านแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับเยาวชนของรัฐบาลเป็นอย่างดีหลังจากการขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานเหล่านั้น อย่างเช่น คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านเด็กและเยาวชน โดยตรงเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวทัศนศึกษาว่าสามารถพัฒนาเยาวชนได้ จึงได้เสนอให้บรรจุแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับเยาวชนให้เป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2530-2534) โดยมีการเสนอให้รัฐบาลและเอกชน รวมทั้งสื่อมวลชน และประชาชนทั่วไปส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างถูกวิธีต่อเยาวชนทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษา และนอกระบบการศึกษา เพื่อให้สถาบันการศึกษาใช้เป็นสื่อในการพัฒนาเยาวชน ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เช่น บริษัท ขนส่ง จำกัด ได้ลดค่าโดยสารครึ่งราคา ให้แก่นักเรียนสามัญในเครื่องบิน, พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาในเครื่องบินเข้าชมโดยไม่เก็บค่าธรรมเนียม, สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติและการรถไฟแห่งประเทศไทยลดราคาตั๋วโดยสารรถไฟให้กับเยาวชนที่เดินทางท่องเที่ยวทัศนศึกษาเป็นหมู่คณะ กองตำรวจทางหลวงสนับสนุนรถวิทยุนำขบวน กรมป่าไม้ให้ส่วนลดด้านที่พักสำหรับหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่ขอเข้าพัก และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้เยาวชนเข้าเยี่ยมชมกิจการ เช่น การปิโตรเลียม บริษัทหินอ่อนจำกัด องค์การเบตเตอร์ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในต่างประเทศ โดยกำหนดระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียน นักศึกษาไปทัศนศึกษานอกสถานที่ พ.ศ. 2529 เพื่อความปลอดภัยของการเดินทางท่องเที่ยวทัศนศึกษาของนักเรียน นิสิต นักศึกษาเป็นสำคัญ

หน่วยงานที่ได้ให้ความสำคัญและดำเนินการส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของเยาวชนนักเรียน นิสิต นักศึกษา เป็นอย่างดีและเป็นไปตามแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับเยาวชนของรัฐบาลอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.) ซึ่งมีบทบาทเป็นอย่างมากต่อการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยว การตลาด ได้ทำการวางแผนการตลาดและโครงการคอยสนับสนุนการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ซึ่งมีการจัดตั้งกองการท่องเที่ยวเยาวชนขึ้น เพื่อพัฒนาให้เยาวชนไทยเป็นนักท่องเที่ยวและผู้นำการท่องเที่ยวที่ดี มีโครงการด้านที่สำคัญ เช่น โครงการอบรมผู้นำเยาวชนและการท่องเที่ยว โครงการ Young Creative Travelers เป็นต้น ถึงแม้ว่าปัจจุบันนี้กองการท่องเที่ยวเยาวชนจะถูกยกเลิกไป ททท. ก็ยังเล็งเห็นประโยชน์ของการเดินทางท่องเที่ยวของเยาวชนเป็นอย่างดี โดยกำหนดให้การท่องเที่ยวเยาวชนเป็นกลยุทธ์ในการส่งเสริมสำหรับการตลาดมีการวางแผนเชิงนโยบายให้เยาวชนเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่ม

เป้าหมายหนึ่งของแผนการตลาดการท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2548 ร่วมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายอื่น ได้แก่ วัยทำงาน ผู้มีรายได้สูง ครอบครัว และผู้สูงอายุ

การเดินทางท่องเที่ยวของนิสิต นักศึกษานั้นเป็นสิ่งที่เกิดประโยชน์มากในด้านการเรียนรู้ประสบการณ์อันหลากหลายที่เกิดขึ้น อันหาไม่ได้ในห้องเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ ประวัติศาสตร์ นิสิต นักศึกษาต้องเดินทางไปสัมผัสจริงในแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเองจึงก่อเกิดประโยชน์ในด้านการเรียนรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ขั้นสูงสุด และได้ประโยชน์ทางอ้อมในด้านการสร้างกลุ่มสัมพันธ์และเครือข่ายได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงนี้เป็นการเรียนรู้อันจะก่อให้เกิดความรู้ที่แท้จริงยั่งยืน (John Dewey, 1859) ได้มาจากการฝึกฝนในการวางแผนการเดินทางท่องเที่ยว การบริหารด้านค่าใช้จ่าย การติดต่อที่พัก พาหนะ การดำเนินกิจกรรมเกมส์หรือกิจกรรม ต่าง ๆ ซึ่งสิ่งนี้เป็นการพัฒนาความสามารถด้านความคิด สติปัญญาสู่ความเป็นผู้นำได้

จากการสำรวจสถิติการใช้บริการสายการบินสแกนดิเนเวียน แอร์ไลน์ (Scandinavian Airlines; SAS 2002) ในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของกลุ่มนักท่องเที่ยวเยาวชน ในปี ค.ศ.1998 มีจำนวน 300,000 คน และอีก 4 ปีถัดมา ในปี ค.ศ. 2002 เพิ่มขึ้นเป็น 1,000,000 คน จากสถิติชี้บ่งว่าจำนวนนักท่องเที่ยวเยาวชนมีการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต และจากการสำรวจการทำกิจกรรมในเวลาว่างของเด็กและเยาวชนไทย อายุตั้งแต่ 6-24 ปี ซึ่งเป็นวัยนักเรียน นิสิตและนักศึกษาไทย จำนวน 180,000 คน โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าเป็นวัยที่มีกิจกรรมในเวลาว่างได้หลากหลายมากที่สุด ได้แก่ ฟังวิทยุเทป, ชมโทรทัศน์, อ่านหนังสือ, เล่นกีฬา หรือออกกำลังกาย, เล่นคอมพิวเตอร์, เดินเล่นตามศูนย์การค้า สังสรรค์กับเพื่อน โดยการเดินทางท่องเที่ยวอยู่ในลำดับที่ 8 คิดเป็นร้อยละ 1.6 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545) จากสถิติการใช้เวลาว่าง พบว่าการเดินทางท่องเที่ยวจัดเป็นกิจกรรมเวลาว่างที่เยาวชนไทยสนใจน้อยที่สุด แสดงว่ามีสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนำไปสู่การเกิดอุปสรรคที่สำคัญต่อการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งในด้านการท่องเที่ยวของนิสิตนักศึกษาทางรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เสนอเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวเป็นอย่างดี เช่น การบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือโครงการพัฒนาตัวแทน/ผู้นำเยาวชนด้านท่องเที่ยวเยาวชน เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของนิสิตนักศึกษา ในปี 2548 ที่ผ่านมา เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาสภาพและปัญหาการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศที่ช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและเป็นการพัฒนาและส่งเสริมกิจการท่องเที่ยวเยาวชนให้มีความคุ้มค่าและด้วยความตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของเยาวชนที่เป็นพลังในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ของประเทศชาติในอนาคตสืบเนื่องไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของนิสิต นักศึกษา ปี 2548
2. เพื่อศึกษาปัญหาการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของนิสิต นักศึกษา ปี 2548

คำถามในการวิจัย

1. สภาพการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของนิสิต นักศึกษาในปี 2548 ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
2. ปัญหาการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของนิสิต นักศึกษาในปี 2548 ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในระดับอุดมศึกษาที่เป็นมหาวิทยาลัยรัฐบาลและเอกชนที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และยังคงสภาพเป็นนิสิต นักศึกษาของมหาวิทยาลัยนั้น ในปีการศึกษา 2548 จำนวน 1,495,978 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2549)
2. ผู้วิจัยทำการศึกษาสภาพและปัญหาของการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของนิสิต นักศึกษาไทยที่เกิดขึ้นระหว่างวันที่ 1 มกราคม-31 ธันวาคม 2548

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการเดินทางท่องเที่ยว หมายถึง ข้อมูลเท็จจริงของแหล่งท่องเที่ยว(Tourism Attractions) ใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ สภาพของสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (Infra-Structures) สภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว (Super-Structures) สภาพของการเดินทางคมนาคม (Transportation) สภาพของแหล่งที่พัก (Accommodation) สภาพของการบริโภคอาหารและเครื่องดื่ม (Foods and Beverage) และสภาพของการให้บริการของเจ้าหน้าที่/พนักงานด้านการท่องเที่ยว (Tourism Information/Tourism Service) ตามการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา

ปัญหาการเดินทางท่องเที่ยว หมายถึง ระดับของปัญหาด้านการให้บริการแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ ปัญหาด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (Infra-Structures) ปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว (Super-Structures) ปัญหาด้านการเดินทางคมนาคม (Transportation) ปัญหาด้านแหล่งที่พัก (Accommodation) ปัญหาด้านการบริโภคอาหารและเครื่องดื่ม (Foods and Beverage) ปัญหาด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่/พนักงานด้านการท่องเที่ยว (Tourism Information/Tourism Services) ตามการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา

การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourism) หมายถึง การเดินทางภายในประเทศไทยจากสถานที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งของนบอสอดนักศึกษา โดยมีการพักค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน

นิสิตนักศึกษา หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งของรัฐบาลและเอกชนในกรุงเทพมหานครและ 4 ภูมิภาคที่ยังคงสภาพเป็นนิสิต นักศึกษา ในปี 2548

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพของการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของนิสิต นักศึกษาไทย ปี2548
2. ทราบถึงปัญหาการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของนิสิต นักศึกษาไทย ปี2548
3. นำข้อค้นพบเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาสำหรับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ข้อต่อไป